СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. ЧЧ 384. Джерзи Сіті, Н Дж., четвер, 7 грудня, 1933. VOL. XLI. No. 284. Jersey City, N. J., Thursday, December 7, 1933 THREE CENTS.

ВІДКЛИКАННЯ ПРОГИБІЦІЇ РАТИФІКОВАНЕ

КРАЇ СВЯТКУЄ ПОВАЖНІЙ ПОВОРОТ САЛУНУ.

ВАШИНҐТОН. — У годині пів до шестої вечером у вівторок, 5 грудня, стейт Юта потвердив відкликання прогибіційного закона. Як вістка про це наспіла телеграфом до Вашинґтону, заступник секретаря стейту, Вилієм Филип, видав проклямацію, якою ствердив, що 36 стейтів потвердили відкликання прогибіції. Тим виконано вимоги конституції про її зміну. З тою хвилею відкликання 18 поправки стало частиною конституції.

У слід за тим президент Злучених Держав видав проклямацію, в якій ствердив, що 18 артикул американської конституції відкликаний та що на будуче транспорт і імпортування алькогольних напитків у стейт американської юнії буде підлягати законам стейту.

Рівночасно президент відкликується до народу, щоби здержуватися від закупна алькогольних напитків від бутлеґерів, помагати урядови виконувати закон та здержуватися від надуживання трунків.

Через те, що ці проклямації прийшли так пізно, в багатьох місцевостях не відбулося заповіджене святкування відкликання прогибіції. Святкували важніші центри, наприклад театральна частина Ню Йорку. Але й тут святкування не прибрало таких розмірів, яких поліція сподівалася. Юрба не була більша від звичайного натовпу в суботу, і двіста спеціяльних поліцаїв, не маючи сподіваної роботи, спокійно приглядалися переходячим масам.

Рівночасно поліція почала нагінку на „спікізі", замикаючи салуни, що не мали дозволів, та арештуючи людей, котрі в них заливалися.

Всі колеґії приняли відкликання прогибіції холодно й без святкування.

Ріжні прогибіційні організації в своїх заявах приймають відклик прогибіції та не обіцюють стати за її призорнення.

БОРОТЬБА ЗА МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Група нюйорських банкирів виступила з публичним домаганням до уряду назад стабілізувати доляр.

Банкирі заявляють, що брак стабілізації доляра ставить непоборну перешкоду для відбудови краю. Уряд не зміняв ціни золота, і доляр далі держиться на висоті, на якій він станув пару днів тому.

У Вашинґтоні мають враження, що уряд хоче усталити ціну доляра на висоті 5 долярів на англійський фунт стерлінґів.

ПОХІД ПРОТИ ЛІНЧІВ.

НЮ ЙОРК. — Каліфорнійського ґовернора Ролфа виключено за його похвалювання лінчів з краєвої дорадчої ради Національного Товариства Воєнних Ветеранів.

Ґовернора усунено на внесок Д. Джорджа Пейстона, котрий самий колись пропонував Ролфа на згадане становище. Виконавчий комітет організації приняв внесок одноголосно та додав від себе домагання поставити ґовернора за його незаконне становище в стан обжалування за нарушення урядової присяги.

ШОВКОВІ РОБІТНИКИ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО РОБОТИ.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — З поворотом до роботи робітників ще додаткових 48 фабрик шовку страйк шовкових робітників уже на покінченню і по 14 тижнях страйку цей промисл вертається до нормального стану.

Страйкують іще яких 10 процентів цеї околиці, але й щодо повороту цих робітників ведуться тепер переговори.

ПРОЄКТ НОВОГО ТУНЕЛЮ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд дав до зрозуміння, що він підпирає проєкт тунелю, званого Ґринвіл-Бей Рідж Тонел, який мав би лучити всі частини нюйорського порту з кінцевими стаціями всіх залізниць, котрі доходять під Ню Йорк.

ВІДПЛАТИЛАСЬ ВБИВНИКОВИ МУЖА.

САН САЛЬВАДОР. — Пані Мелида Ґокволд вбила Бертина Муасанта, богатого сан-франсіського купця, котрий минулого липня вбив її мужа.

Пані Ґокволд стрінула Муасанта в готелі Нуово Мундо, в котрім Муасант давав прощальну вечерю своїй жінці, що мала виїхати до Сан Франсіско. Вона стрілила до нього з револьвера пять разів та вбила його на місці.

Арештована, вона призналася до вчинку, додаючи, що до стріляння штовхнуло її поведення Муасанта. Коли він побачив, що вона входить до готелю, виняв з кишені грубу пачку банкнотів та показав їх у глумливий спосіб, так, щоби вона могла зрозуміти, що він богатий, тоді як вона збанкротована. Це її відобрало здоровий розум і вона почала стріляти. Вона говорила, що Муасант не тільки вбив її мужа, але ще по смерти мужа переслідував її та робив їй усякі прикрости.

ВМЕРЛА В ПОДРУЖІМ БЮРІ.

Як Джан Рос, декоратор з Пітсбурга, виповняв у подружому бюрі в Ню Йорку просьбу за дозвіл на подруже, його наречена, місс Луїза Ваент, родом з Мікіспорту, впала зімліла на землю. Коли її не можна було привернути до памяти, покликано амбулянс, щоб забрати її до шпиталю. Заки амбулянс доїхав до шпиталю, вона вже була нежива.

ПРОТИУКРАЇНСЬКИЙ РОЗПОРЯДОК ЧЕСЬКОГО УРЯДУ.

Чехословацьке міністерство внутрішніх справ постановило виключити з почтової комунікації всякі посилки заосмотрені наліпками з українськими національними, себто жовто-блакитними красками.

Як зачуваємо, чехословацька влада заінтересувалася в останніх днях сильно українською націоналістичною молоддю, що перебуває в Празі. Можна надіятися репресій проти неї.

ЗНАЙШЛИ КОРОЛІВСЬКУ КОРОНУ.

В Копенгазі при валенню одного старинного дому робітники у фундаментах знайшли залізну зачинену скринку, яку передали поліції. І виявилося по відчиненню скринки, що вона містила величезний скарб, а саме прекрасну золоту королівську корону й важкий золотий нашийник, який перед віками колись носили скандинавські королі. Як ствердили вчені, це корона короля Християна II., що панував від 1481 до 1529. р.

УКРІПЛЮЮТЬ ГРАНИЦІ.

На засіданні військового комісії французького сенату поставлено внесок, щоби на теперішних границях Франції вибудувати перстень сталих оборонних укріплень. Комісія, мовляв, оцінює заходи союзного бельгійського народу в справі забезпечення границь, одначе вважає, що столиця Франції знаходиться надто близько північної границі. І тому звертає увагу міністра війни і майбутнього уряду на конечність розпочати будову укріплень.

УЧЕНИК УБИВ УЧЕНИКА.

В Текучі (Румунія) вийшли діти зі школи й гралися. Тринаціятьлітній В. Саву і вісімлітній Ґ. Бабру били один одного торбинками. Вісімлітний хлопець Ґ. Бабру вдарив Саву в ґолову торбинкою, де був і каламар, так нещасливо, що той помер. Убивника арештовано й випущено.

ЦИГАНИ ВБИВАЮТЬ ЦИГАНІВ.

Кілька селян, що йшли до ліса коло громади Міґагені (Румунія) по дрова, надибали труп, що вже розгнивався й почасти був розіждений диким звірем. Вони дали знати жандармам. Вислідженo, що це Циган-дроворуб, Самоїла Тетерар, котрого вбили й ограбили два інші Цигани, Іон й Антон Барбети. Злочинців заарештовано.

ЩАСЛИВА МАТИ.

Англійська преса повідомляє, що в Жоржатон, на англійській Ґуяні, жінка якогось англійського емігранта фармера привела на світ відразу 7 живих хлопців. Мати і всі хлопці зовсім здорові.

ДЕФІЦИТ ПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.

Статистичні обчислення виказують, що у вересні доходи польського державного скарбу виносили 155,096,000 зл., внаслідок чого дефіцит рівнявся квоті 21,887,000 зл. За 6 перших місяців буджетового року 1933—34 доходи виносили 876,678,000 зл., розходи 1,013,902. Дефіцит за перше півріче виносить 237,229,000 зл.

ЦИГАНСЬКИЙ КОНГРЕС.

Недавно відбувся в одній з саль Букарешту конгрес румунських Циганів, на який приїхали делеґати з усіх сторін Румунії, а також із Мадярщини. Букарештенські часописи пишуть, що площа перед будинком салі перемінилася була в циганський табор, бо приїхали вони на конгрес не залізницями, але звичайними циганськими фірами.

Предсідником конгресу був сам „циганський король" Янко Лазарич. Він виголосив довшу промову, в якій між іншим сказав, що Цигани дали світові дуже багато музикантів і вже хочби тому не повинен ніхто трактувати їх як істоти меншої вартости, яких можна виганяти з місця на місце. У тій промові „король" радив Циганам, щоби вони покинули своє волокитство і по спроможности купували землю та вели господарство. Але Цигани рішучо спротивилися такому проектови їх „короля".

На конгресі ухвалено резолюцію, що їх „король" особисто вручив державним властям. В одній з них Цигани звертаються з просьбою до уряду, щоби він не дозволив займатися ворожбою ніхому, лише Циганам, бо вони „мають у тому свій довговіковий досвід", а дальше просять вони уряд, щоби він дав їм першенство займатися торговлею коней у цілій Румунії.

Врешті циганський конгрес звертає увагу на те, що радіо є великою конкуренцією музикантам та що через нього ніхто їх уже тепер не анґажує. І якщо власти — каже резолюція — не оборонитимуть циганських інтересів, то тисячі Циганів згинуть голодовою смертю.

ҐАЗОВА АТАКА НА ПЕРЕМИШЛЬ.

Недавно уладжено дві проби газової атаки на Перемишль: одну рано а другу вечером. Всі склепи були замкнені. Літаки кидали на місто слізні й газові бомби, а публика ховалася по домах та сходницях, які були влаштовані на вулицях менше-більше що 100 кроків. Вечером на даний свист паротягів у цілому місті погасло світло. На рогах вулиць вибухали петарди. Урядники всіх установ працювали в протигазових масках.

ЗМАГАННЯ В ОБЖИРСТВІ.

На днях Гавр мав велику сензацію: відбувалися там змагання світових мистців між французьким важкоатлетом Ріґульо і Голяндцем Лютеном, двометровим велетнем 150 кґ. ваги.

Змагання ці мали дуже мало спільного з важкоатлетичним спортом, зате багато з обжирством. „Хто з нас більше зїсть?" — ось конкуренція, гідна цих двох світових мистців. Конкурсове „меню" складалося з 3-ох тузинів устриць, 2-ох кґ. мяса, цілого півня, сира і 20 бананів.

Ріґульо зїв свою порцію з усміхом на лиці, Лютен дійшов до половини півня й... піддався.

Чергового дня повторили ці дивовижні змагання: Голяндець заявив, що не привик до французької кухні й запропонував змагання по голяндській рецепті.

Ріґульо згодився й противники засіли до стола.

Цим разом на столі поставили яєшницю з 20 яєць, 1 кґ. шинки, печену курку, ростбіф і голяндський сир.

І як міркуєте: переміг може Голяндець? Ні. І цим разом переможцем вийшов Ріґульо. Лютен зїв ледви половину всього. При кінці змагань Ріґульо зїв ще 60 сардинок і пайду хліба. Це так пригнобило Лютена, що він заявив, що вже ніколи не ставатиме до таких змагань.

ТРЕСОВАНІ ГАДЮКИ ПРИЛАДДЯМ ЗЛОЧИНУ.

В Парижі впав Ґраф Люзі жертвою власної перфідної злочинности. Люзі хотів позбутися конче старої, але багатої жінки, купив у мандрівному цирку дуже їдовиті гадюки, які приніс до дому, і вкинув їх до кімнати своєї жінки. У хвилині, коли відчиняв коробку, одна гадюка вискочила, вкусила його в обличе і він по кількох хвилинах помер. Так покарав себе злочинець власною перфідією.

ФАШИЗМ ПРОТИ „СТРУНКОЇ ЖІНОЧОЇ ПОСТАТИ".

Боротьба фашистівської влади з тенденцією, щоби жінки виніжнювали свою постать ріжного роду голодівками тощо викликала живий відгомін і в кругах церковної влади. З усіх амвон накликують душпастирі італійські жінки, щоби штучно не виснажувалися, пригадуючи Італійкам обовязок матерей супроти потомства. Фашистівська влада видала до всіх католицьких товариств відозву, щоби вони не уставали в поборюванні „мужеської лінії" в жінок і допомагали урядови в пропаґуванні відчитами, фільмами і т. п. повної жіночої постаті.

НАЙМОЛОДШЕ ПОДРУЖЕ В ЕВРОПІ.

У французькій місцевости Катільон жиє наймолодше подруже в цілій Европі. Молодий господар має 16 років, а його жінка лише 13. За дозволом папи й президента французької републики їх звінчано цими днями. В день їх шлюбу відбулося й хрещення першої дитини цього наймолодшого подружа. Відділяючи в далекі теплі сторони півдня, бузьок не забув за цю молоду пару й приніс їм дитинку. Тато, мама й дитина здорові.

СОЦІЯЛІСТИ ПРО ІНТЕРВЕНЦІЮ ПРОТИ СОВІТІВ

ВІДЕНЬ (Австрія). — Віденський соціялістичний часопис „Арбайтерцайтунґ" помістив допис свого кореспондента з Берліна, в якім той вказує на те, що дійсно підготовляється воєнний похід на Совіти. Каже, що воєнну інтервенцію підготовляють ріжні держави, але найбільше готується до такої інтервенції Німеччина.

Одначе на те дописувач не дає ніяких доказів. Все це звичайні комбінації. А основані вони на тім, що Алфред Розенберґ знову став правою рукою Гітлера. А Розенберґ відомий з того, що проповідує, що будучність Німеччини лежить на Сході, та що тому саме вона повинна взяти провід в інтервенційній акції проти совітської Росії.

Кореспондент згадує далі за місію Ґуґенберґа до Лондону, де Ґуґенберґ підкреслив, що Німеччина мусить дістати нові території, щоби там поселити надвишку свого населення. Тесаме повторяє тепер Розенберґ, тільки вбирає це в більш дипломатичну форму. Він теж, кажуть, заявив французькому послови в Берліні, що Німеччина допоможе Польщі завоювати Україну, якщо Польща згодиться добровільно віддати Німеччині коридор. Ота обіцянка Розенберґа нібито розлютила міністра закордонних справ, Нойрота, й тоді усунено Розенберґа з Берліна, відправивши його до Анґлії.

Та Розенберґ своєї акції не залишив. Він поїхав до Данцигу і там довів до замирення Данцигу з Польщею. А вернувшись до Берліна, нахилив Гітлера до більшого потурання Польщі.

У звязку з інтервенцією проти Совітів є теж повстання російської національно-соціялістичної партії, яка також є буцім ділом Розенберґа. Він теж намагається довести до тісного порозуміння між Японією і Німеччиною, а познаки того вже є.

Найближчою подією буде те, що Розенберґ стане німецьким міністром заграничних справ а як не він, то фон Папен, який є теж за похід проти совітської Росії.

Та все те, як уже згадано, є тільки здогадами соціялістичного табору.

ВИТАЮТЬ ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ В АМЕРИЦІ.

БЕРЛІН (Німеччина). —Німецькі ґазети добачують у знесенню американської прогибіції уздоровлення Америки. Кажуть, що отсе Америка покінчила з найгіршого роду комедією, в якій героями були Ал Кейпон і Джек Даймонд. І дають Рузвелтови велике признання за його змагання до знесення прогибіції. Жаліються Німці тільки на те, що в Америці ще замало визнаються на добрих німецьких винах, та що з того боку треба би їм повести більшу пропаґанду.

ЖУРЯТЬСЯ, ЧИ БУДЕ НАМ СМАКУВАТИ ЇХНЯ ГОРІВКА.

ЛОНДОН.—В Анґлії слідили за американським „ґупі", влаштованим зпиводу знесення прогибіції, але зацікавлені були головно тим, чи їх віска промовляє до американського смаку.

ІНСОЛ ПОКИНЕ ҐРЕЦІЮ.

АТЕНИ (Ґреція). — Семюел Інсол, бувший шікаґовський міліонер, пошукуваний судом за банкротство його біліонової компанії, в якій люди потратили сотні міліонів долярів, не знайде довше захисту в Ґреції. Як відомо, американський уряд домагався видачі Інсола, а ґрецька влада не хотіла відмовити Інсолови азилю. Та тепер не хоче доводити до ще гострішого напруження і заявляє Інсолови, що він повинен виїхати з кінцел року поза границі Ґреції, на що дістане відповідні папери. Інсол має 73 роки.

КАЖЕ, ЩО НЕ ОБІЦЯВ НІЧОГО РУЗВЕЛТОВИ В СПРАВІ РЕЛІГІЇ.

РИМ (Італія). — Макс Літвінов, який задержався в Римі з поворотом до Совітів, заявив, що його зле зроміли, коли думають, що він дав президентови Рузвелтови якісь концесії в релігійних справах. Він тільки переслав йому витяги з совітської конституції, які передруковано в ґазетах. А позатим не сказав нічого нового.

КОНФЕРЕНЦІЯ СВІТОВОГО РОЗЗБРОЄННЯ ПРОПАЛА.

РИМ. — Літвінов відповів кореспондентам на запит у справі конференції світового роззброєння, що та конференція вже померла. Він теж додав, що не істнує ніде дух пакту Келоґа. Навпаки, всі держави зброяться.

ЗАКИДУЮТЬ, ЩО ЯПОНІЯ ПІДПИРАЄ РЕВОЛЮЦІЮ В КИТАЮ.

НАНКІН (Китай). — В провінції Фукієн вибухло знову таке кроваве повстання, якого не було в усім Китаю на протязі цілого істнування републики. Міністерство заграничних справ подає, що має докази, що повстанці дістають гроші й амуніцію від Японії.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На три місяці	$ 2.75
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На рік	$10.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КІНЕЦЬ ПРОГИБІЦІЇ, ПОЧАТОК ТВЕРЕЗОСТИ

Америка скінчила остаточно з одним великим експериментом. Прогибіція вже належить до історії. Та до минулого не не належить справа тверезости, поміркованости в ужиттю алькогольних напитків. Навпаки, та справа тепер ще актуальніша, ніж вона була в часі прогибіції. Бо саме тепер вона поставлена на здорових основах. Саме тепер дано людині можність поступати по своїй вільній волі, але й за власним розсудком.

В першу чергу держава матиме ще довгий час велике завдання знищити те зло, що повстало наслідком прогибіції, яка в часі свого панування вспіла збудувати державу в державі, велику бутлеґерсько-ґенґстерську машину, що ґанґринувала ціле суспільне життя.

Суспільність мусить піднестися морально, щоби допомогти всім тим, що змагають до знищення корупції, яка дійшла за часів прогибіції до страшних розмірів, а далі до зменшення злочинства й знищення тих політичних машин, що держаться злочинством, потураючи ґенґстерству.

Знесення прогибіції й свобода в набуванню й уживанню алькогольних напитків ставлять до американського суспільства моральну вимогу добровільного зліквідування пиянства як у старших так і в молоді. А те останнє ледви чи не найважніша справа. Бож відома річ, що прогибіція довела до того, що саме молодь взялася радикально ломити примус і почала запиватися алькоголем головно тому, що він заборонений.

І жіноцтво не запивалося ніколи до такої міри, як у часі прогибіції. Це призвичаєння жіноцтва до вживання алькогольних напитків стало тепер великим суспільним питанням, бо тут іде про жінку-матір, яка родить і виховує діти.

Все те жде на розумну й культурну відповідь. І треба вірити, що як тільки американська суспільність перешумить і „відсвяткує" похорон прогибіції, возьметься вона за іншу методу виховання суспільности у тверезости чи там поміркованости. Як у часі прогибіції неодин уважав себе „героєм" за те, що мав відвагу ломити закон і пити алькогольні напитки, так тепер доперва імпонуватиме той, котрий, хоч може вживати алькоголю, обходиться без нього.

Бо прогибіція завалилася не тому, що це добре й розумно пити алькогольні напитки, а тому, що навіть засадничо добра справа не вдержиться, як метода підходу до її розвязки не є відповідною.

ЧЕХИ ТА СЛОВАКИ

В середині серпня біжучого року уряд Чехословаччини разом із громадськими орґанізаціями та політичними партіями обходив свято на спомин про напів леґендарного князя Прібіна, в місті Нітрі на Словаччині. Це свято мало бути символом політичної єдности чеського й словацького народу. В молодій чехословацькій републиці це свято було політичним актом зокрема для закордонного світа. Чехословаччина перебуває в сусідстві Німеччини та Угорщини, держав, з яких перша хотілаб відірвати німецькі провінції чехословацької републики, а друга вже віддавна мріє про прилучення до Угорщини цілої Словаччини та Підкарпатської України.

На святі в Нітрі сталася немила для урядових кругів пригода. Прихильники провідника словацької людової партії, священика **Глінки,** не схотіли слухати промов міністрів, а вимагали, щоб говорив до зібраних словацьких мас Глінка. І Глінка почав говорити. Хоч його промова мала характер уміркований і льояльний до чехословацької держави, але сам факт, що замісць офіційних осіб, — міністрів, — маси захотіли слухати провідника найбільшої словацької партії, цього факту інакше не можна назвати, як **політичним скандалом.** Особливо, як підчас промови свящ. Глінки з юрби летіли вигуки: „Геть із чеськими визискувачами" і подібні. Отже в Нітрі, замісць маніфестації чехословацької єдности, відбулася демонстрація розєднання.

Яка причина цих подій? Які вигляди має справа чесько-словацької політичної єдности в будучности? Перед світовою війною Чехи мусіли вести свою боротьбу за національні права проти Німців в Австрії. Словаки перебували, як і наші закарпатські Русини-Українці, під страшним гнетом Угорщини. „Словак — це не людина", — так говорили Мадяри про Словаків перед війною. В часі світової війни Словаки й Чехи ішли одним фронтом проти держави Габсбурґів. Словак — астроном, ґенерал Штефанік, був найближчим співробітником Масарика, теперішнього президента чехословацької републики. Сам Масарик є словацького роду, і в його родині говорять чеською та словацькою мовою. Словаччина після утворення чехословацької держави не мала своїх кадр інтеліґенції для орґанізації урядового апарату. На місце мадярських урядників поприходили чеські. Чехи навчилися словацької мови і помогли протягом 14 років співжиття Словакам стати на ноги. Словацькі школи, театри, преса і взагалі культура розвинулися за той час надзвичайно. Словак став у своїй державі **людиною.** Не було ще уряду в Чехословаччині, в якім би не були міністрами Словаки. І тепер міністром освіти є Словак Дерер, міністром хліборобства — Словак Годжа. Словацький гимн „Над Татров са блиска", є частиною державного гимну чехословацької републики.

Але всеж істнує тихе і навіть голосне суперництво між Чехами й Словаками; є ріжниці культурні, господарські і навіть релігійні. Словацька індустрія не може конкурувати з високо розвиненою чеською промисловістю. Словаки дуже множаться, але ця людність не може знайти праці в Чехословаччині і мусить еміґрувати. За океан в Америку не можна, і лишається єдина Франція, куди Словаки їдуть як сезонові робітники. За 14 років виросла нова словацька інтеліґенція, але вона бачить, що найліпші місця заняли Чехи — в школах і в урядах. Словаки в більшости щирі католики і вплив духовенства й церкви на Словаччині дуже великий. Поміж Чехами, навпаки, є багато людей байдужих до релігії, безвірців. Чеський національний герой Ян Гус (про нього написав відому свою поему Шевченко) ще в 15. столітті боровся проти католицького Риму. Ворожнечу між Словаками проти Чехів дуже зручно ширить **мадярська пропаганда.** Ті, що були перед 1918 роком Мадярами або т. зв. мадяронами (змадярщеними Словаками), тепер поробилися завзятими словацькими „націоналістами". Ці мадярони посунули в словацьку людову (католицьку) партію, щоб через неї вести боротьбу проти Чехів. Мадяри мають у Відні ще й досі своїх аґентів, змадяризованих Словаків, — Еґлічку та інших, які виступають навіть перед Союзом Націй із скаргами на „гнобителів Чехів".

В цих обставинах, коли ціла Европа перебуває в дуже непевному й напруженому стані, відповідальний перед парляментом уряд Чехословаччини не хоче допустити до дальшого розбиття сил своєї держави демаґоґічними виступами. Саме ті Словаки, що є міністрами Чехословаччини, поставили вимогу, щоби проти пропаґанди словацької людової партії вжито рішучих заходів. Вже припинено на 3 місяці — „Словак", щоденник людової партії. Слідом за цим, здається, будуть репресії проти **комуністичної** партії, яка теж вмачає пальці в розпалюванню ворожнечі на Словаччині проти Чехів. Здається, що також фашистівська преса буде урядово скасована.

Загострення „словацького питання" має головну причину в теперішній господарській кризі. Безробіття, руїну сільського господарства використовують деякі ґрупи **політично** проти влади. Нема сумніву, що Чехословаччина переборе „словацьку проблєму" в інтересі обох народів — Чехів та Словаків та їх спільної держави. Бо цілком ясно, що відірвання Словаччини від Чехів зробилоб Словаків знову невільниками мадярської шляхти. А цього ніхто зі Словаків не хотів і не хоче.

22. вересня міністер-Словак Годжа заявив, що державні посади на Словаччині влада передасть у першу чергу кандидатам словацької національности. Має бути збільшений вплив Словаків і в центральнім уряді. Чехи мусять більше числитися зі зростом політичної сили Словаків.

С. Н.

З ЗАПИСОК ПОДОРОЖНЬОГО ПО СОВІТАХ

Нюйорський тижневик „Ню Републик" приніс недавно статтю „Подорож по селах Росії". Є це виїмки з дневника якогось подорожнього по Росії в осени 1932 року. „Ню Републик" подала їх, не звертаючи уваги на час, який проминув від цеї подорожі, бо, на думку редакції, записки кидають світло на стан рільництва в Росії підчас критичного часу, а головно на аґрарні клопоти минулої зими та на „гострий брак поживи" минулої весни.

Старий деспотизм і новий.

Подорожній прилетів до Росії літаком. Лет відбувся гладки: він спав у своїм сидженю. Вид з літака був гарний і повчаючий. Йому здавалося, що він бачив звідти стан колективізації. Як саме, не каже.

У Москві його вражав Кремль: спомини про Івана Грізного, простий гріб Леніна...

Гарний край.

Із захватом описує подорожній степ. Там повітря, як вино. Запахів від природніх ростин безчисленна скількість.

Насувається читачеви питання: Що зробив уряд з таким гарним краєм?

Як Москаль торгує.

Одного вечора в Москві ціле товариство забавлялось оповіданням одного представника большевицького покупця живого інвентаря в Анґлії. Один з них купив худобу з фарми самого анґлійського короля. Купив дві корови й бугая. Як приїхали до Росії, показалося, що корови були заражені, а бугай не хотів працювати. Автор не каже, кого ця подія має характеризувати: зарядчиків анґлійської фарми, чи російських купців. Читач може собі сказати: Так торгують (з Москалями?) Анґлійці. Або: так торгують з Анґлійцями Москалі.

Москалі ширять культуру.

Один професор оповідав про ширення большевиками вищої рільничої культури серед сколєктивізованих Калмиків. Прислали на таку калмицьку сколєктизовану фарму трактор. Трактор прийшов, але поучень не прислали. Калмики такого ще ніколи не бачили. Почали його пробувати. Вони чували про трактор тільки одно: говорили їм комуністичні інструктори, що трактор поїде без коней. Це саме добре для них, думали Калмики, бо вони не мали коней, а тільки верблюдів. Отже запрягли верблюдів до трактора. Шість верблюдів треба було дочепити, заки вони могли рушити трактор з місця. Треба було додати ще два, щоби трактор потягнути. Потім додано ще два, щоби трактор не став. Ціле село голюкало на верблюдів, як вони приставали. Тягали машину по всьому полю, поки її не поломали.

Машинізація господарки.

Один практичний робітник розповів свій досвід із селянами й машинами, який він почав від того, що селянин стає вже привикати до машини, як цього вимагає уряд.

„Я відвідав один колхоз. Пшениця вже стояла на полю, готова до жнив. Я питався предсідника й робітників, чому вони нічого не роблять. Вони сказали, що не мають машин, отже що їм робити?"

Він мусів їх переконувати, щоби вони збирали пшеницю без машини. Як уже зібрали, то предсідник колхоза, замісць тішитися, журився. „Це все гарно", говорив він, „ми зібрали пшеницю, але ми не мали на це приказу з Москви".

Отже страх перед Москвою, привичка слухати сліпо приказів згори була би скінчилася знищенням плоду, якби припадково не трапився буфгість з університету.

Голодуючі робітники.

На Кавказі стрінув він 12 німецьких селян із Сибіру. Вони говорили йому: „До 1931 року ми мали подостатком худоби. Потім її нам забрано, отже ми мандруємо й будуємо доми для російських колхозів. Жиємо самим лише хлібом, але ми звичайно такі голодні, що робити не можемо багато. Скажіть мому братови в Канаді (так один з них говорив Американцеви), що ми ще живі, але сподіваємося померти цеї зими. Я не дбаю, що вмру самий, але жаль дітей".

Це одна квіточка в китицю большевицьких аґентів, що заперечують голод у Совітах.

Хто там їв добре?

На одному полі на Кубанщині подорожний бачив громадку добрих молодих робітників при молотьбі збіжа. Вони працювали радо, працювали добре. Вони таборували недалеко від місця праці, а їх управитель годував їх добре.

Це була ударна бриґада, себто громада комуністів, які своїм поспіхом при роботі мають заставляти інших робітників працювати скорше. Щось подібного мають і капіталістичні підприємства, тільки що в капіталістичних краях ті „пейс-сетерс" не ріжняться нічим від інших робітників. У большевиків це вибранці, які специяльно годовані на те, щоби підганяти робітників, які часто їдять голий хліб.

Клопоти машини з бурянами.

В іншому місці Американець почув від членів колхоза, що вони воліють американські трактори ніж російські. Однак у 1932 році ніякі жниварки не могли працювати справно, бо на полях було стільки хабаззя та буряну, що вони аж забивали машини. Треба було нераз покидати машини та вживати коней. Через те зібрано тільки 25 процентів хліба.

Чому буряни виросли на колхозних полях, не трудно догадатися. Їх там не було, як поля були приватною власністю селян, бо кождий селянин дбав за своє поле. Коли воно стало громадською власністю, то він перестав журитися хабаззям: що громадське, то нічиє.

Колхози й товар.

В одному селі на Кавказі він почув таке:

„До 1928 року кождий селянин тут мав найменше тисячу овець. Нині ніхто не має більше як 10 до 20. У цілому селі було колись до 40,000 овець, нині нема й 2,000. Уряд забрав нам вівці, і нам треба найменше десять літ, щоби відзискати втрати. На державній фармі забагато овець. Багато згинули від недуг. Ні одна вівця там не є зовсім здорова. Пуд вовни колись коштував 3 рублі, нині коштує 200 рублів".

Колхози і фабрика.

Щоби читач не думав, що це може не добре для селян, але корисне для робітників, подорожній додає:

Ткацькі фабрики в Саратові, у котрих минулого року працювали сотки робітників, цього року не мають вовни й замкнені.

Хто винуватий?

У совітській пресі звичайно складається всі такі недостачі на кулаків, себто богатих селян із сильним нахилом за індивідуальну господарку. Роблячи свої підсумки, подорожній критикує це становище. На його думку, боротьба проти кулаків є сумнівної вартости. Як знищити найбогатших кулаків, то потім покажуться бідніші кулаки. За ними ще бідніші. Просто, всі селяни це люди з „кулачною" душею. Просто, селянин у цілому світі хоче мати на власність землю, яку він обробляє. Російський уряд, борячися проти „кулаків", бореться в дійсности проти всього селянства.

Чи вдасться йому це? Чи може він успіє тільки розбудити ненависть між селом і містом до небувалих досі розмірів?

Антін А. Якщіч.

КОЛИ СИН ВИЩИЙ РАНҐОЮ

То було перед війною. Поїзд мчався, а по боках зникали телеґрафічні стовпи, наче кудись спішно бігли. В ваґоні деякі подорожні розмовляли, інші, змучені довгою подорожю, дрімали.

Два подорожні балакали. Один був цивільний, другий в однострої фельдфебля. Той у цивільному питався фельдфебля:

— Скажіть мені, прошу вас, що мені зробити би з моїм сином?

— Він уже дорослий?

— Дорослий, тай треба десь його дати, щоби чогось навчився, бож годі, щоби сидів мені дома.

— А до чого ви найрадше віддали би його?

— Хай був би купцем, як і я.

Фельдфебель відкашельнув. Потім сказав:

— Дорогий приятелю, я дам вам одну раду. Прошу, послухайте мене. Не пожалуєте, гадаю. Я був би радий, колиб і мені хтось був дав раду. Ви добре знаєте мою родину.

— Як не знав би?

— Бачите, я також маю сина. Як він покінчив шість ґімназійних кляс, подумав я собі: буде найкраще, як він піде до військової академії, та хай буде офіциром. Як я посвятився для нього, це лише я один знаю. Я робив усе, що міг, щоби лише він одного дня став чоловіком.

— То було розумно.

— Та підождіть. Годі сказати, що тяжко вчився, ба що більше, за короткий час після покінчення академії зробив добру карієру. Осягнув ранґу майора.

— То дуже гарно.

— Я не кажу, приятелю, що то не гарно. Це дійсно дуже гарно. Його дали до тієї сотні, в якій ось і я ще служу. Я думав собі: буде мені лекше, бо син нераз вставиться за мене. Разом при одному столі в родині їмо. Погоджуємося, як годі краще. Та одно мені не подобалося в сина: що він любив випити. Коли тільки впився, не приходив додому, а лишався в касарні. І ось що мені раз приключилося.

Тої ночі мусів я йти до служби. Ніч була темна, ніде ні зірки, а небом перекочуються тяжкі чорні хмари. Лише час від часу блиснуло, грім покотився з одного кінця неба на другий. Мимоволі чоловік дрижить, страх проймає його. По дорозі заскочив мене зливний дощ. Я був такий мокрий, начеб виліз із ріки. А що тої ночі було холодно, то я ще порядно перестудився. Рано вернувся я зі служби до касарні, невиспаний, наче побитий. Голова боліла мене, начеб мене хтось бив чимсь по чолі, очі примикалися мені. В дверях показався мій син, пяний, обваляний, кричить, свариться, ганьбить. Я глянув на нього й коло серця защеміло мені. Подумав я собі: то вже аж до такого дійшло? Я підійшов до нього ближче, покликав його на бік і сказав:

— Не гарно, сину, що ти таке робиш! Не ялося! Ти чейже чоловік!

— Я!

— Так, опамятайся, бо воно тобі чести не приносить. Іди, положися, хай тобі вишумить голова!

Він зараз нахмурився та заревів наче звір:

— Габт ахт!

Я випростувався. Щож пораджу: він майор, а я фельдфебель, мушу слухати.

— Пятнацять днів „анцель-арешту"!

— Слухаю, пане, майоре!

Я станув вільно.

— Габт ахт!

Я станув.

— Вправо зворот! Раз, два! Походом руш!

Що я міг порадити? мусів слухати. Відсидів пятнацять днів арешту, та на душі наляг мені такий тягар... Я сказав собі, що мушу йому відплатитися, хай буде що хоче. Син, як звичайно, приходив на вечерю, начеб нічого й не сталося. Він бачив, що я сердився та що моє невдоволення показував, одначе вдавав, наче не запримічує того. А я ждав відповідної хвилини, щоби йому добре відплатитися. Він напевно й сам бачив свою помилку, та йому здавалося, що йому, як майорови, не годиться просити прощення в фелидфебля.

Того вечора прийшов до хати в дуже доброму настрою. Зняв блюзу та повісив її, відпняв шаблю й остався в сорочці. Жінка принесла посудину на стіл. Він зараз узявся їсти, а я тимчасом ходив по хаті сюди й туди.

— Чому не сідаєш? — спиталася мене жінка.

— Зараз сяду.

Жінка вийшла.

Я ще раз перейшов по хаті, станув йому за плечима та як не дам йому поза вуха, що звізди мусіли йому станути в очах. Кинув ложку та зірвався наче ранений звір:

— То ти важився вдарити мене!

— Так!

— Мене, твого майора, твого бога!

— Даруй, я не вдарив майора, лише мого сина.

— Мене... мене... майора!

— Не майора... мого сина!

Він схопив блюзу, надягнув її, припоясав шаблю.

— Габт ахт!

Я випростувався.

— Свобідно!

Я станув свобідно.

Він злісно обернувся, схопив за клямку та вийшов сердитий. Від того дня зовсім змінився. Видно зрозумів, що вчинив. Та хай знає, що я йому батько та що я не заслужив на це в ньомо. Хай знає, що я маю батьківське право та що він мусить мене слухати. А ви, приятелю, бачите й самі з того прикладу, що ви повинні зробити. Коли не хочете пережити такого самого, як я, то не вчіть ніодної вашої дитини ча те саме, що ви, бо могли би ви це добре запамятати! Так! держіться тієї ради, бо я це випробував на собі. Я, приятелю, правду кажу вам.

Поїзд зупинився.

Фельдфебель узяв свій куферок, попрощався та вийшов, а тамтой цивільний остався та роздумував над дивною пригодою старого приятеля.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

УКРАЇНА И МОСКВА.

Немало повчаючого світла на відношення Москви до України кидає рапорт Виліема С. Булита з його місії до Росії в 1919 році.

В додатку до цього рапорту, в уступі про поживу говориться про недостачу поживи в російських столицях: Москві й Петрограді. Далі говориться: „Час від часу цукор, масло й кури вирвуть з України та продають тайно по жорстоких цінах.

„Стан виживлювання дещо поправився від прилучення України до Великої Росії, бо поживи розмірно є подостатком на полудні. Одначе великої поправи не можна ждати через брак транспорту".

Маємо в цьому рапорті старе царське, суто катеринівське підкреслюваання України в протиставленню до Великої Росії, яке піддає думку, що Украйна — це Мала Росія. Є петрівське представлення України як „полудня" Росії. Маємо тут звичайну царську агітацію, що, мовляв, Україна багата в хліби, коли Москва й Петроград голодують — агітація, яка випрaвдує окупацію України Москвою як справді милосерне діло.

ЧОГО ВЧИТЬ ІСТОРІЯ.

Джералд Джансон, американський історик, письменник і газетяр, у вступі до своєї історії „Відступлення південних стейтів", котра появилась недавно й стрінулася з широким признанням, пише так:

„Історія навчає нас передовсім скромности. Що гордість на свої думки та легка певність — це глупота. Що хто торгує ненавистю, торгує пеклом, хочби він не знати як убирався в лібертю Князя Мира".

До такої думки приходить людина, що працювала при кількох газетах та написала кілька добрих історичних книжок.

ЗИСКИ З ТОРГОВЛІ З РОСІЄЮ.

Про вигляди цих зисків пише д-р Джуліус Клайн, бувший заступник секретаря торговлі у кабінеті президента Гувера:

„Російський ринок природно заабсорбує стільки американського товару, скільки американський уряд готов фінансувати. Обєм поширення російської торговлі буде залежати від того, наскільки американський уряд дасть на це фонди".

Значить, бизнесу тут властиво Америка не має. Як американський уряд самий заплатить бизнесменам, котрі продадуть товари Росії, то Росія товари купить; як уряд не заплатить, то торговля не зросте.

Чи Росія заплатить довги, цього питання Клайн не торкається. Певно йому здається, що Американці добре знають відповідь на це питання з досвіду з кредитами для аліянтів.

ВИХОВАННЯ ЛІДЕРІВ.

Стейтовий комішснер шкільництва в Ню Йорку говорив недавно перед Елмайра Каледж оф Вімен про потребу виховування лідерів.

Він доказував, що наше знання зростає з кождим роком. Учимося між іншим щораз краще правити людьми. За кілька поколінь раса поправилася фізично й умово. Піднявся загальний рівень інтелігенції, і провідник нині має багато більші можливости, ніж давніше.

Та щоби вповні використати ці можливости, провідник повинен мати певні моральні риси лідерства, які, на думку комішенера, можна виховати відповідним вишколенням.

Уляна Кравченко.

ЛЮБОВ.

Хтож — як не я? Чого Любов не може?
Перебіжу ті села всі — не омину і міст...
Засиплю прірву тут... а там понад безодню кину міст...
По вулицях... на площі... на майдані
Мандрівників стотисячну юрбу здержу,
Оповіщу і оповім усім — усім, як гине люд...
Спитаю кожного: чи чує плач-стогін дітей, що мруть?!...
Ударю в дзвін, нехай здрігнеться світ,
Нехай і ґльоб зійде з орбіт...
Хай зблідне світло зір на вість:
Людина з голоду людину їсть!...
О, Боже, чи мало ще тих жертв, чи мало ще тих спроб?
І хто спинить те зло?
Я, тільки я — Любов —
Як пелікан, дам серця кров...
Нтхну — жар серця розпалю в огонь...
Зєднаю під один прапор, в табор...
І поміч попливе з долонь,
І на поталу ворогам братів не дам! Не дам!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й

Свято Героїв.

Вже третій рік відділи ОДВУ в Ню Йорку влаштовували жалібні концерти в честь героїв УВО і ОУН, котрі віддали життя за волю України.

Цього року такий концерт відбувся 22. жовтня в Стайвесант Гай Скул на 15. вулиці. З моральної сторони концерт випав дуже гарно, громадянство розуміє вже, кому належиться віддати пошану. Учасників концерту було 1,669.

Комітет свята в цей день повисилав людей попід українські церкви з цвітами. На 14. вулиці під українською прав. церквою чіпали цвіти В. Ґельнер і пані Ґельнер; прихід за цвіти був $14. У Брукліні під українською кат. церквою гр. Гавришенко і гр. Леськів зібрали за цвіти $10.65. О. Лотович зложив від себе за цвітку $2, що робить $12.65. Гром Мира Сойка і Лантвіт зібрали за цвіти $7.74 під українською кат. і прав. церквою в Нюарку; Гром. Хоміцький зібрав за цвіти під укранською кат. церквою в Йонкерс $9.29.; В. Найдан зібрав за цвіти під українською прав. церквою в Бронкс $3.61. Вірні парафіяни зі 7-мої вулиці поза церквою зложили за цвіти $25.61. Чіпали цвіти панна Мандзій, панна Найдан і пані Бойчук.

На концерті зложили жертви: І. Матіїв $5; Петро Задорецький $3; по $2: О. Ревюк, К. Грицишин, С. С.; по $1: К. Кицинюк, І. Возьний, І. Ґижовський, М. Кибюк, пані Гладка, М. Бойчук, Д. Воробець, І. Савіцький, М. Леськів, П. Годівський, А. Куцик, А. Баран, С. Липа, пані Угорчак, Пронечок, М. Покришка, М. Гладун, М. Городецька, Й. Собаль, В. Ваґнер, І. К. Гудима, М. Романчук, С. Кушало, А. Климишин, І. Якимів, М. Тарновський, М. Жуковський, Ева Баран, В. Семенишин, Евген Жуковський, І. Солтис, пані Середа, І. Цюпа, Я. Волошин, І. К. Мартинець, Волєн Запімету, В. Бріль, І. Грицишин, П. Свинчак, С. Антонишин, М. Дарчук, М. Петрик, В. К. Люцьків, Ю. Ґеба, Д. Кравченко, Й. Кузь, М. Сітницький, Анна Брикович, Марія Рубанець, І. Тураш, І. Малаш, С. Калинович, Я. Пшик, І. Д. Ґельнер, М. Микитович, К. Миронюк, К. Коблан, В. Сцібайло, пані Сцібайло, В. Гук, О. Савіцький, пані Жеребецька, В. Грецковян, Ф. Бражник, Г. Гаврилюк, С. Веяцький, Д. Бендас, пані Шода, Т. Дутчак, М. Кравчук, М. Коцай, С. Сагайдак, О. Курчій, О. Длозець, Ева Гамар, пані Чипіль, М. Угорчак, С. Угорчак, пані Глушко, М. Пібовська, П. Лещух, Я. С. Гаврилко, Н. Зира, Анни Келич, С. Череванюк; по 50 ц. зложили: А. Семенів, Р. Зири, В. Дурко, Оля Дембіцька, гр. Оса, І. Люзняк, М. Кардаш, гр. Фулькч, К. Кіценюк, М. Климишин, М. Малетич; Г. Галунка 45 ц.

Разом з цвітів, з жертв і добровільних датків при вступі було $449.73. Всього розходу було $228.55. Осталося чистого приходу $221.18.

Вислано на боєву акцію $200 через Обєднаня, а $21.18 комітет передав до Центральної Управи ОДВУ. Комітет почувається до обовязку зложити щиру подяку хорови Бандуристови, а зокрема дириґентови, професорови Палажієви, за труд, получений з вивченням і веденням хору, а також предсідникови хору гр. Мальцеви, професорови Гайворонському, п. Павловському і всім жертводавцям і учасникам.

За Комітет: **Василь Дроботій, В. Найдан, пані Середа, Н. Новак, п. Кривень.**

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Листопадове Свято.

За ініціятивою 24. відділу ОДВУ відсвятковано 15. річницю відродження державности Західньої України величавим концертом на західній стороні Дітройту.

Концерт відбувся дня 12. листопада в Чедсей Гайскул. На свято прибули понад 400 осіб.

На концертову програму зложилися виступи Українського Хору ім. Лисенка при українській прав. церкві, під диріґентурою проф. Евгена Турули. Хор був підготований дуже добре. Найкраще випало Шевченкове „Сонце заходить", композиція Лисенка, в якій виступив з барітоновим сольом наш молодий співак, п. М. Совяк.

Виступала далі наша найкраща місцева скрипачка, панна Іванна Козакевич, яка тепер виступає з великим успіхом на українській радіовій годині зі стації WJWK.

„Циганський танок" Брамса й „Капріс Вієніз" Крайслера були відограні з технікою дійсної артистки.

Відома наша співачка, пані Юлія Шустакевич, відспівала прекрасну драматичну композицію Волошина „Ой ґляну я, подивлюся" і народню пісню „Ой у полі жито". Про спів пані Шустакевичевої вже писалося стільки разів, що годі додати щонебудь нового. До співу акомпаніювала панна Оля Блажевська, студентка 4-го року музичного факультету „Ситі Каледж".

З молоденьких наших співачок і музикантів заслугують на увагу: Оля Петрик, яка відспівала сопранове сольо в хорі, панна Стефанія Андрусевич, яка відограла фортепянове сольо й молоді декляматорки з Віндзор: панни Сенюк і Шумська. Також вивязалася дуже добре зі свого завдання студентська орхестра з Віндзор, зі школи проф. Турули.

Обдумане вступне слово виголосив наш адвокат Іван Панчук, у якого руках спочивав провід святом.

Про визвольну боротьбу говорив п. Дуда з Віндзор, старшина Української Галицької Армії, викликуючи своїми споминами глибоке враження.

Присутні були задоволені з продукцій і промов і розійшлися домів, піднесені на дусі.

Половина присутніх удалася до Гемтремк на бенкет, який влаштувало громадянство докторови А. Т. Кібзеєви з нагоди 10-літньої його лікарської практики і громадянської праці.

Приходу було $38.27. По оплаченню розходів осталося $19. Гр. Наконечний зібрав на забаві $1. Разом вислано $20 до Обєднання з призначенням на інвалідів.

Володимир Дідик,
Секретар Комітету.

Самогубець.

— Маю вже досить того собачого життя! Тут покінчу! — каже самогубець і кладеться на залізничих шинах.

На це залізничий сторож:
— Можете лежати тут сміло до самого ранку, нині не буде поїзду!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Із забави на Рідний Край.

В неділю, дня 15. жовтня ц. р., відбулося в нашій місцевости посвячення вишиваних хоругов в українській кат. церкві. Ці хоругви подарували для церкви повернувшися з Рідного Краю громадяни Петро і Марія Борис.

Торжество відбулось при великім зібранню як місцевих так і з околиці прибувших громадян, та при участи двох сусідських священиків.

Хто тільки знав про це, той прийшов подивитися і переконатись, що наші браття і сестри в Рідним Краю дорожать своїм рідним і своїм мистецтвом і вже навіть по селах хоругви церковні вишивають. А яка краса!...

Дві хоругви, з вишитим полем, у формі тризуба, обведені синьо-жовтими френзлями, сяють як два сонця. Оті вишивки наче говорили до всіх присутніх усміхнених лиць: Ми знайшлися тепер у вашим домі Божим на те, щоби ви молилися за кращу долю свого народа; на те, щоби ви далі помагали своїм братам і сестрам в Рідним Краю боротися з ворогами; на те, щоб Україна стала вільною, щоби вороги-вандали не пробивали крісами хрестів і образів і не знущалися над нашими рідними за те тільки, що люблять свою мову і свою культуру та штуку.

По торжестві в церкві запрошено знакомих і приятелів на обід, котрий відбувся в домі громадян Андрія і Анни Рейтар.

Гості гарно забавилися, а гр. Петро Борис передав присутним свої враження з подорожі, при чім надмінив, що як хочемо бачити свій край вільним від ворогів, то мусимо помагати, чим можемо, бо наші брати й сестри в Рідним Краю боряться, як можуть і чим можуть.

З гостей забирали слово громадяни Ґабрилович, П. Кудрик і М. Пахолок. Господарем забави був гр. В. Мельничук, місцевий учитель.

При закінченню забави приявні зложили дарунок для Рідної Школи в селі Воробіївці, тернопільського повіту, звідки походять родом гр. Борис і пані Анна Рейтар.

Жертви зложили такі громадяни: Андрій Рейтар $10; П. Кудрик $10; П. Борис $5 і Марія Лехник $5; по $2: В. Мельничук, Анна Мороз і В. Дзюбановський; по $1: п. Ґабрилович, С. Вінярський, М. Пахолок. О. Корилло, Т. Мудрий, И. Галка, Н. Редькова, І. Никифорів і В. Фалінський. — Разом зібрано $45.

TINTYPES

By SIDNEY SKOLSKY.

Hollywood, Nov. 7.

Anna Sten has been in this country eighteen months and now she is about half-way through her first flicker, "Nana." To date there has been about $388,000 charged to the cost of production.

It was a bold experiment undertaken by Sam Goldwyn. He saw her in "The Brothers Karamazov" and signed her for English talking pictures, despite the fact that she didn't know how to speak English.

English is still very much a foreign language to her. She works slowly and delivers her lines slowly.

The present circumstances only add to the condition. She can and does fly off the handle. She can shout louder than any star in Hollywood. She has screens placel about the part of the stage on which she is shooting. She doesn't even want to see the people who have to pass by.

She comes from Kiev, Russia, and was born Dec. 1, 1910. Her mother Swedish blood. Her father conducted a ballet school. He was a great favorite in the Ukrainian folk dances given throughout the contryside.

When she was 12 her father was killed in the war with the White Russians. This left Anna, her older sister, and her mother penniless. She got several odd jobs. For a time she was art editor of school paper. Later she worked as a slavey in a restaurant.

Then she got a part with one of Stanislavsky's traveling troupes. She managed to get to Moscow during the days when the new nation was being born. She had big parts in "Moscow Laughs and Cries" and "Yellow Ticket." Soviet officials took an interest in her and sent her along with the director, Feodor Ossip, to Berlin to make more Soviet films.

(Daily News, New York, Nov. 8, 1933).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 9 грудня, в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Проситься всіх членів прибути на час і вповнити свої залеглости, щоб хоч раз була можність зробити докладне справоздання на річний мітінґ. Члени, хоч цей раз зверніть свою увагу на цю просьбу і прийдіть усі, щоб сповнити свій членський обовязок. — Е. Парницький, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. М. Грушевського від. 219 повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться, в суботу 9 грудня в годині 8-мій ввечір в галі церковній, 179 Корт ул., обовязаний є кождий член бути на тім мітінґу вислухати річного справоздання уряду і контрольної комісії. Буде вибір уряду на 1934 рік. Проситься всіх членів прибути на мітінґ в означеній годині. — М. Боднар, предс.; П. Псуй, касієр; А. Мудровський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 133, подає до відома усім своїм членам, що річні збори відбудуться в суботу, 9-го грудня, в годині 7.30 ввечір, в гали церковній при Мортон улици. Обовязком є кождого члена бути на цих зборах. Уряд і контрольна комісія дадуть звіт з цілорічного діловодства і буде вибір нового уряду на 1934 рік. Довгуючі члени мусять вирівнати свій довг або переписатись на нові роди, то можуть дістати позичку, щоб не наражуватись на суспендацію. Проситься тих членів що забрали книжочки на розпродаж, щоб звернули за них гроші. — Ал. Будник, секр. фінансовий.

БАЙОН, Н. ДЖ. Братство св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться у вівторок 12 грудня 1933, в церковній гали на 25 улици. Порядок зборів: Звіт уряду за рік 1933; Звіт конторольної комісії і вибір уряду на 1934 рік. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, щоб можна якслід передати новому урядови. — Ю. Бойко, секретар.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. Запорожська Січ, від. 67, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, дня 10-го грудня 1933, в годині 2-гій пополудни, в гали де звичайно. Буде вибір нового уряду на рік 1934, і другі важні справи до полагодження. Обовязком є прибути всім членам на час. Взивається членів вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Трохим Стадник, пред.; Григорій Патинок, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 155, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що річний мітінґ відбудеться в неділю 10-го грудня в годині 3-тій пополудни, в У. Н. Домі, 760 Стейт Стріт. Повинністю кождого члена є прибути на сей мітінґ, бо буде вибір уряду на слідуючий рік, і інші справи до полагодження. Взивається довгуючих членів вирівнати по можности свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. П. Щуцький, предс.; В. Дригинич, кас.; А. Яричевський, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 306, подає до відома своїм членам, що річні збори відбудуться в суботу 9 грудня, в годині 7-мій вечером, в Українській Гали при Розел і Генри ул. Обовязком кождого члена на тих зборах явитися, щоби кождий член знав як наше Товариство розвивається до цеї пори. Уряд дасть своє справоздання як також і контрольна комісія. Довгуючих членів упоминається, аби сплачували свій довг. Буде вибір уряду на 1934 рік. Є більше справ до полагодження і їх муситься вирішити, аби пізніше не було нарікань на старий уряд. — Т. Федуняк, гол.; П. Зварун, кас.; В. Моссора, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє своїх членів, ро річні збори відбудуться в суботу, 9-го грудня в годині 7-мій вечером, в Укр. Гали на Делмор Евені. Проситься всіх членів явитися на означений час. Котрий член не явиться на річні збори заплатить доляра кари. — В. Хміль, предс.; П. Овсяник, кас.; І. Дацко, секр.

МЕНВІЛ, Н. Дж. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться 10 грудня в 2-гій годині пополудні в Набожинського і проситься, щоби кождий був присутний на зборах, бо буде багато важних справ до полагодження, а між іншими вибір уряду на 1934 рік. — В. Возьний, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

ОЗОН, ПАРК, Л. АЙ. Тов. Вільна Україна, від. 200, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 9. грудня, точно в год. 6.30 ввечір, в гали, де звичайно. Буде вибір уряду на 1934 рік та інші справи до полагодження. Присутність кождого члена обовязкова. Не явившийся член підлягає карі після статута, а урядник подвійній. — Т. Кузенько, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Українських Січових Стрільців, від. 44 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 10-го грудня, в греко-православній гали на Нюпорт Евени в 2-гій годині пополудни. Проситься всіх членів прийти на цей мітінґ бо буде справоздання старого уряду і контрольної комісії за минулий рік і пізніше буде вибір урядників на рік 1934. Також проситься членів, щоби не забули принести свої вкладки. За уряд:— В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секретар.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, дня 10 грудня 1933 р. Як кождому відомо, на річних зборах, є дуже важні справи до вирішення, є справоздання урядників, є касовий звіт, рішаються важні питання, вибирається новий, чи затверджується старий уряд відділу. Отже з того приводу просимо всіх членів нашого відділу, прийти на згадані збори, щоби спільно вирішити і користно перевести наради, для добра відділу, і для добра цілої організації. — Василь Отриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Микола Ю. Сеник, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що збори річні відбудуться в неділю, 10-го грудня, в год. 12.30 в гали Горожан. Проситься прибути, бо буде вибір уряду на рік 1934 і другі важні справи до полагодження. — І. Чопик, предс.; В. Василюк, кас.; С. Я. Крутий, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Я. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих челниць, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 10 грудня, в годині 2.30 пополудни, в гали церковній. Обовязком є кождої члениці прийти на цей мітінґ, бо буде вибір уряду на 1934 рік та інші важні справи до полагодження. Довгуючих проситься вирівнати свої вкладки до кінця року, щоб не переносити довгу. Вимінявші свої грамоти нехай прийдуть на мітінґ забрати свої нові грамоти. Хто хоче вступити до Сестрицтва і У. Н. Союза, нехай прийде на галю. Оглядини лікарські оплачує тепер сам Союз, тож користайте з нагоди. Також проситься вписувати свої діти до У. Н. Союза. — Олена Скробач, предс.; Ева Геруля, кас.; Софія Гунька, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Я. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 10. грудня, в годині 1:30 пополудни. Обовязком кождого члена явитись на мітінґ, бо маємо дуже важні справи до полагодження. На мітінґу буде справоздання фінансового секретаря і контр. комісії, як також вибір уряду на 1934 рік. Не явившийся на мітінґ член заплатить кару після статута. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членів приймається до Товариства і У. Н. Союза без оплати вступного і оглядин лікарських. Проситься всіх тих членів, котрі не мають ще своїх дітей вписаних до Тов. і У. Н. Союза, щоб вписали на тім мітінґу, бо це є користь для вас самих і для ваших дітей. Члени, котрі дали виміняти свої грамоти, нехай зголосяться по нові грамоти, а ті, котрі хотять виміняти, нехай принесуть свої старі грамоти на мітінґ. Мітінґ буде в галі парохіяльний. — Н. Сорохтей, предс.; Д. Сподарик, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Я. Річний мітінґ Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, відбудеться в неділю, 10. грудня, в годині 1-ій пополудни. На тім мітінґу всі члени повинні явитися. Буде справоздання за 6 місяців і вибір уряду на 1934 рік. — М. Клюсик, предс.; В. Красневич, кас.; Д. Оринич, секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. Сестр. Неп. Зач. Діви Марії, від. 290, повідомляє всіх члениць, що річний мітінґ відбудеться 10. грудня, в годині 2-гій пополудни, в гали церковній, 1506 Чорч ул. Проситься усіх члениць прийти на цей мітінґ, вислухати справоздання уряду і вибрати уряд на 1934 рік. — Варвара Шандровська, предс.; Марія Валеґа, кас.; Анна Хімяк, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 10. грудня, в годині 2-ій пополудни, в Юніон гали, 2248 Лаґрендж Стріт. Кождий член і членица має прийти на цей мітінґ. Не явившіся підлягають карі після ухвали. — Б. Онисько, предс.; С. Гавриляк, кас.; М. Корнова, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членкинь і членів, що річні збори відбудуться в неділю, дня 10-го грудня в 1-шій год. пополудні в У. Н. Домі. Тому, що є важні справи до полагодження проситься прибути конечно і на означений час. Вашим обовязком є прибути хоч раз у рік та вислухати справоздания старого уряду. Таксамо відбудеться вибір нового уряду на 1934 рік. Не явившіся члени будуть карані після ухвали на зборах. Довгуючі старайтеся платити свої вкладки, або виміняйте свої грамоти на нову систему. Нових членів приймається тепер до братства і до У. Н. Союза без ніякого вступу і без оплати лікаря. — Л. Благітка, предс.; Г. Забитко, кас.; Г. Стеців, секр.

АВОКА, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 10. грудня, в годині 1.30 пополудни, в гали Турка. Буде вибір уряду на 1934 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг, бо ніякого довгу не будеться переносити на слідуючий рік, а кождий довгуючий буде суспендований. — Он. Лесик, предс.; Теодор Колодій, кас.; Микола Колодій, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 10 грудня, в годині 7-мій ввечір, в гали де звичайно. Проситься всіх членів і члениць прибути на означений час, бо маємо багато важних справ до полагодження. Буде справоздання контр. комісії і уряду за цілий рік та вибір уряду на 1934 рік. Напоминається довгуючих членів, щоб були на річним мітінґу і сплатили хоч якусь часть свого довгу, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься контрольорів Й. Урбан і П. Турчина прийти 9 грудня в годині 7-ій ввечір до секретаря сконтролювати книжки. — М. Пик, предс.; А. Зубко, кас.; В. Чернецький, секр.

ТАЙЛОР, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 193 повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 10-го грудня, точно в другій годині по обіді в Українськім Робітничім Домі, 617 Юніон улиця. Проситься всіх членів прийти на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. — В. Кіщак, предс.; Іг. Скула, кас.; Т. Трач, секр.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

106.

Дивний предмет у руках дивної постаті на мурі вівтаря знов заговорив з гуком, і Пансат, заступник найстаршого жерця, повалився з криком на мертве тіло свого пана. „Арештуйте всіх священиків!" — крикнув Таден до вояків, „І хай ніхто не вагається, бо інакше посланець Джадбенота пішле йому громовицю". Забобонний нарід не потребував нового приказу: люди скоро метнулися арештувати замаскованих священиків.

А як вони поглянули знов на західний мур, то побачили, як через цей мур вдиралися масово чорні й волохаті вояки Ваздона. На їх чолі стояв чужинець з блискучою зброєю. По його правій руці стояв Таден, син Львиного Мужа, а по його лівій сторони — Омат, чорний „гунд" Корульджа. Один вояк, що стояв коло вівтаря, схопив ніж та протяв шнури, що вязали Тарзана. Другий звільнив Джейну і Джадона. І тепер всі трое стояли коло поганського вівтаря.

Як новоприбувші продиралися до них крізь юрбу, очи жінки дивилися з виразом змішаних чувств: здивування, недовіря й надії. А чужинець підійшов ближче та обняв її. „Джек!" — вона крикнула, схилившися в його обійми. „Мій сину!" А Тарзан підійшов до них та обняв їх разом. Вояки й нарід дивувалися. Вклякнувши на подвірю святині та поклавши голови на землю, вони лежали на землі, як тамті трое стояли.

Начальники і головні вояки Палюльдона зібрались у великій престольній салі палати на сходах високої піраміди, та проголосили Джадона королем. По однім боці короля стояв Тарзан, а по другім Корак, достойний син гідного батька. Як скінчилася коротка церемонія й вояки з піднесеними палюгами присягли вірність новому правителеви, Джадон вислав довірену компанію до свого родинного міста Джалуру.

Ізидор Зільберцвірн перейшов на протестантизм. Три місяці пізніше переходить на католицизм. Коли товариші спитали його, чому це зробив, відповів:

— Я зробив це нарочно, бо як мене спитають, чим я був передтим, можу сказати, що я був протестантом.